

Projectenbijlage:
korte beschrijving, terug- en vooruitblik per project

1. Bloemendalerpolder/KNSF-terrein

- *De Bloemendalerpolder is een groen, deels agrarisch gebied tussen Muiden en Weesp, waar 310 hectare aan groen en water wordt gerealiseerd en bovendien maximaal 4500 woningen verdeeld over de Bloemendalerpolder, het KNSF terrein en binnenstedelijke ontwikkelingen in Muiden en Weesp.*
Coördinerend bewindspersoon is de Minister van VROM.
- De stuurgroep heeft een akkoord bereikt over de gebiedsontwikkeling Bloemendalerpolder dat augustus 2008 is voorgelegd aan de diverse achterbannen.
- Mochten alle betrokkenen partijen akkoord gaan (de gemeenten Muiden en Weesp hebben nog niet ingestemd) dan zal dit momenteel nog slecht toegankelijke gebied tussen 2009 en 2015 worden omgevormd tot een aantrekkelijk woon- en recreatiegebied en worden de rijksdoelen om het gebied voor 2/3e groen in te richten gerealiseerd.

2. Vliegveld Valkenburg

- *Het GOB werkt namens het Rijk samen met de regio aan een plan voor de ontwikkeling van het voormalige Marinevliegveld Valkenburg bij Leiden. Er zal een aantrekkelijk en groen woongebied van ca. 5.000 woningen worden gerealiseerd, waarvan 500 in een internationaal topwoonmilieu.*
Coördinerend bewindspersoon is de Minister van VROM.
- April jl. is het Integrale Structuurplan voor de ontwikkeling van Valkenburg door de stuurgroep gepresenteerd.
- Het Rijk, de provincie en de gemeenten Katwijk en Wassenaar hebben zich in de afgelopen periode gebogen over de vaststelling van het Integrale Structuurplan en het maken van vervolgafspraken over de Rijnlandroute (MIRT-overleg oktober 2008). De Rijnlandroute is in oktober 2008 aangewezen als Randstad Urgent project. Binnenkort zullen de Provinciale Staten van Zuid-Holland de herziening van het streekplan behandelen.
- De business case is inmiddels met één jaar vertraagd, de start uitvoering met twee jaar.
- Het GOB houdt rekening met verdere vertraging indien de besluitvorming over de Rijnlandroute verder wordt uitgesteld of de streekplanherziening leidt tot strijdigheid met het integraal structuurplan. Het planproces zal op de nieuwe ontwikkelingen worden aangepast.

3. Almere

- *In de Nota Ruimte is voor Almere een forse groeiopgave geformuleerd: in de periode 2010-2030 moeten er 60.000 woningen worden gerealiseerd om te voorzien in de woningbehoefte van de Noordvleugel van de Randstad. De Schaalsprong Almere is een Randstad Urgentproject. Het kabinet zal hierover in 2009 een definitief besluit nemen.*
Coördinerend bewindspersoon is de Minister van VROM.
- Conform de planning zijn in oktober jl. het Masterplan Pampus en de Ontwikkelingsstrategie Oost gereed gekomen. Beide zijn een gezamenlijk product van de regiopartners en het GOB.
- Hiermee heeft het GOB het eerste deel van zijn opdracht afgerond. Ruimtelijk en financieel zijn verschillende verstedelijkingsscenario's uitgewerkt die worden betrokken in de integrale afweging die in 2009 tot een besluit over de schaalsprong moet gaan leiden. Hierbij wordt naast de verstedelijking, de noodzakelijke weg- en OV-infrastructuur en de toekomst van het IJmeer / Markermeer in samenhang betrokken.

- In de komende periode zal het GOB namens het Rijk meedenken over de uitwerking en onderbouwing van de integrale scenario's, de haalbaarheid en de marktrealisatie.
- Naast de ontwikkeling van de businesscase heeft het GOB met de vastgoeddiensten¹ van het Rijk en Staatsbosbeheer een gezamenlijke grondstrategie opgesteld en afspraken gemaakt over de omgang met de rijksgronden met het oog op de lange termijn ontwikkeling.

4. Klavertje 4

- *Klavertje Vier/Greenport Venlo vormt een integrale gebiedsontwikkeling aan de westzijde van Venlo, nabij het klaverblad van de A67-A73. Hier wordt een hoogwaardig economisch werklandschap ontwikkeld voor glastuinbouw, agribusiness en logistiek/distributie met een goede ontsluiting en met robuuste groenstructuren, waarbij synergie in duurzaamheid wordt nagestreefd in vervoer, energie, water en afval. De partners willen tot een gezamenlijke, integrale aanpak te komen. Door gezamenlijk in te zetten op ruimtelijke kwaliteit kunnen investeringen worden geoptimaliseerd. De duurzaamheidsfilosofie Cradle-to-Cradle (C2C) is uitgangspunt bij het realiseren van deze kwaliteit. De gebiedsontwikkeling omvat 5400 ha. Coördinerend bewindspersoon is de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.*
- Het ruimtelijk ontwerp, dat gebaseerd is op Cradle2Cradle (C2C) principes, is in de zomer van 2008 gereedgekomen en vastgesteld. Op dit moment wordt gewerkt aan het verder operationaliseren van het ontwerp.
- Het kabinet heeft in het voorjaar 2008 bijdrage van €22,3 mln toegekend uit het Nota Ruimtebudget. Inmiddels is met de motie Koopmans-Koppejan nog een bedrag van €9 mln beschikbaar gekomen voor de GreenportLane². Ook hebben het Rijk, de provincie Limburg en de gemeenten gezamenlijk €24 mln beschikbaar gesteld voor grondaankopen.
- Er is inmiddels sprake van een financieel sluitende businesscase. De effecten van het ontwerp C2C op de businesscase worden momenteel nog onderzocht.
- De planning is dat de regiopartijen in het voorjaar een gebiedsNV oprichten die de uitvoering van de gebiedsontwikkeling ter hand gaat nemen. Het Rijk zal niet deelnemen in de gebiedsNV maar het project wel bestuurlijk blijven ondersteunen.

5. Vliegveld Twente

- *Samen met de Provincie Overijssel en de Gemeente Enschede werkt het GOB aan een plan voor een nieuwe bestemming van de voormalige militaire 'luchtmachtbasis Twenthe'. De bedoeling is de luchtmachtbasis te herontwikkelen tot een vliegwiel voor een economisch sterker en duurzamer Twente. Uitgangspunt van de gebiedsontwikkeling is het versterken van de economie en de werkgelegenheid in de regio, evenals het versterken van de bestaande natuurwaarden, naast een marktconforme opbrengst. Coördinerend bewindspersoon is de Minister van Verkeer en Waterstaat.*
- In de zomer van 2007 is de Vliegwiel Twente Maatschappij i.o. opgericht waarin de drie betrokken overheden gezamenlijk het planproces organiseren.
- In 2008 heeft het Rijk een aanbesteding georganiseerd om te bezien of tijdelijke exploitatie van de luchthaven ten behoeve van commercieel vliegverkeer mogelijk was. Uiteindelijk heeft het ministerieel opdrachtgeversberaad in november 2008 besloten dit niet te gunnen.

¹ Domeinen Onroerende Zaken, Rijkswaterstaat en de Dienst Landelijk Gebied.

² Een nieuwe ontsluitingsweg door het gebied die de A67 met de A73 verbindt.

- In het najaar van 2008 hebben partijen ingestemd met de uitwerking van 2 ruimtelijke modellen (één met en één zonder luchthaven). Oorspronkelijk waren er negen modellen in beeld.
- De Minister van Verkeer en Waterstaat is voornemens de luchthaven aan te wijzen als luchthaven van nationaal belang in het kader van de Luchtvaartnota. Aan rijkszijde bestaat nu een voorkeur voor het luchthaven-model. De Minister van Verkeer en Waterstaat neemt de rol van opdrachtgevend bewindspersoon over van Financiën³. De planning is dat medio 2009 een definitief besluit kan worden genomen over de toekomst van het vliegveld.

6. Moerdijk

- *Het GOB werkt samen met de provincie Noord-Brabant en de gemeente Moerdijk aan de ontwikkeling van een bovenregionaal bedrijventerrein in de oksel van de A16/A17 te Moerdijk; volgens planning zal de realisatie kunnen plaatsvinden tussen ruwweg 2010 en 2025. De gebiedsontwikkeling valt uiteen in een aantal delen welke in onderlinge samenhang worden ontwikkeld. De onderdelen zijn het Logistiek Park Moerdijk, de herstructurering havengebied, Waterfront Moerdijk en de Noordrand Zevenbergen. Coördinerend bewindspersoon is de Minister van Economische zaken.*
- Het GOB zet zich met name in voor de ontwikkeling van het logistiek park waar het Rijk ook grondposities heeft. De bedoeling is dat het logistiek park een financiële bijdrage voor andere onderdelen van de gebiedsontwikkeling gaat genereren.
- Naast de ontwikkeling van 150 ha nieuw bedrijventerrein zal 250 ha middels inbreiding op locaties van het Havenschap Moerdijk moeten worden gerealiseerd. Inmiddels heeft de provincie Noord-Brabant braakliggende terreinen van Shell overgenomen waarmee deze doelstelling binnen bereik ligt.
- De businesscase ontwikkelt zich conform verwachting. Belangrijk knelpunt blijft de uitplaatsing van enkele milieuhinderlijke bedrijven. Met de motie van Geel is voor de gebiedsontwikkeling (naast de eerdere toezeggingen van €12 mln) nog eens €12 mln beschikbaar gekomen vanuit het Rijk. De provincie Noord-Brabant heeft dezelfde bedrag ter beschikking gesteld.
- De planning is dat het GOB de businesscase in de zomer 2009 oplevert, een vertraging met een half jaar. De eerder geplande einddatum van 31 december 2008 bleek niet haalbaar als gevolg van het uitlopen van verwervingsonderhandelingen.

7. Westflank Haarlemmermeer

- *Het Rijk, de provincie Noord-Holland, de gemeente Haarlemmermeer en het Hoogheemraadschap van Rijnland geven gezamenlijk vorm aan een ambitieus programma in een momenteel hoofdzakelijk agrarisch gebied. Het programma gaat uit van de realisatie van 10.000 woningen, de realisatie van 1300 ha recreatief gebied (groen/blauw), 2 miljoen m³ seizoensberging en 1 miljoen m³ piekberging en de aanleg van weg- en OV-infrastructuur. De uitvoering zou 2012 van start moeten gaan. Coördinerend bewindspersoon is de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.*
- In april 2008 is hebben Rijk en regio de bestuursovereenkomst vastgesteld in het kader van Randstad urgent.
- Er is inmiddels een aantal ruimtelijke scenario's opgesteld. In de komende periode wordt een programma van eisen opgesteld. Dit publieke programma van eisen is mei 2009 gereed.

---

³ Brief van de Minister van Verkeer en Waterstaat aan de Tweede Kamer d.d. 18 december met kenmerk V&W/DGLM-2008/2613

Vervolgens zullen publieke en private partijen eind 2009 afspraken maken over het vervolg van het gebiedsontwikkelingsproces.

- Vooralsnog blijkt uit het reken/tekenproces dat de doelstellingen en ambities nog niet met de beschikbare middelen kunnen worden gerealiseerd. Tevens ligt er nog een aantal bestuurlijke dilemma's. Een belangrijke stap voor de samenwerking met de regio in de gebiedsontwikkeling is het kabinetsbesluit voor de oostvariant van de 380 kV hoogspanningsleiding dat eind 2008 is genomen is, is. Eind dit jaar neemt het Rijk een vervolgbesluit over de bijdrage vanuit het nota Ruimtebudget die is bedoeld om innovatieve en duurzame vormen van waterbeheer mogelijk te maken.

8. Hembrugterrein, Zaanstad

- *Het Hembrugterrein (ca. 43 ha) is een eigendom van Defensie en sinds 2001 niet meer in gebruik. Het terrein is tussen 1895 en 1973 gebruikt als productieplaats en testfaciliteit voor munitie voor de Nederlandse krijgsmacht (Artillerie Inrichtingen). Het terrein kenmerkt zich door talloze waardevolle gebouwen die echter in slechte staat verkeren. Tegelijkertijd ligt er een aanzienlijke bodemsaneringsopgave en zijn de ontwikkelingsmogelijkheden door de aanwezige milieucontouren beperkt en vergen de (rijks)monumenten een extra inspanning. In de afgelopen jaren is het niet gelukt de herontwikkeling op gang te brengen. Coördinerend bewindspersoon is de Minister van VROM.*
- Begin 2008 hebben het Rijk (via het GOB), de provincie Noord-Holland en de gemeente Zaanstad besloten tot een gezamenlijke herontwikkelingsaanpak.
- In 2009 wordt gestart met geleidelijk weer toegankelijk maken en in gebruik te nemen van het terrein. Vooruitlopend op de lange termijnontwikkeling wordt er onder meer geïnvesteerd in enkele gebouwen en infrastructuur op het terrein.
- Tegelijkertijd zijn de noodzakelijke stappen gezet op weg naar een publiek programma van eisen waarmee de ontwikkeling vorm kan krijgen. Hiervoor wordt een marktconsultatie georganiseerd. Het terrein krijgt vooral een (creatieve) bedrijfsbestemming waarbij gebruik wordt gemaakt van het historische karakter van het terrein.